

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเกาะพยอม ตำบลโคกหม้อ ชุมชนบ้านดงพิกุล ตำบลหนองกลางดง และชุมชนบ้านเขาชีฝอย ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเขาชีฝอย ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ในการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพ ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อถอดบทเรียน (Lesson learned) ของทั้ง 3 ชุมชน โดยครอบคลุมเนื้อหาใน 4 ประเด็นหลัก คือ 1) บริบทวิถีชีวิตของคนในชุมชน 2) ลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในชุมชน 3) การรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน และ 4) แนวทางในการพัฒนาเป็นชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแกนนำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามสัมภาษณ์ (Interview guide) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เป็นหลัก

ในส่วนของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเขาชีฝอย ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยนำรูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเกาะพยอม ตำบลโคกหม้อ และชุมชนบ้านดงพิกุล ตำบลหนองกลางดง ซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบมาประยุกต์และทดลองใช้กับชุมชนบ้านเขาชีฝอย

ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นชุมชนทดลองใช้กระบวนการของการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) มาปรับใช้กับการศึกษาครั้งนี้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ร่วมค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาและจัดอันดับความสำคัญของปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ร่วมค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 4 ร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และขั้นตอนที่ 5 ร่วมประเมินผลของกิจกรรม และทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างความอยู่เย็นเป็นสุขระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบที่ประยุกต์ได้กับประชาชนในชุมชนบ้านเขาชีฝอย ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านปัญญาประชากรเป้าหมายในการวิจัยส่วนนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 153 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเกาะพยอม ตำบลโคกหม้อ และชุมชนบ้านดงพิบูล ตำบลหนองกลางดง ซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบ พบว่า มีลักษณะหรือรูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพที่คล้ายคลึงกันใน 9 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของคนในชุมชน 2) การรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน 3) การประชุมพูดคุยสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ 4) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากภาครัฐ 6) การมีศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน 7) การปลูกข้าว-ผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภคเอง 8) การมีกิจกรรมออกกำลังกายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ 9) แกนนำกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ในส่วนของรูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพของชุมชนบ้านเขาชีฝอย ตำบลเขาชีฝอย อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นชุมชนทดลอง พบว่า มีลักษณะหรือรูปแบบชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขทางสุขภาพที่คล้ายคลึงกันกับชุมชนต้นแบบเช่นกัน ยกเว้น 1) การปลูกข้าว-ผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภคเอง 2) การมีกิจกรรมออกกำลังกายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ 3) แกนนำกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำกิจกรรมทั้ง 3 ส่วนนี้เข้าไปทดลองใช้และหลังจากการทดลองใช้กิจกรรม พบว่า มีความแตกต่างกันในค่าเฉลี่ยความอยู่เย็นเป็นสุขระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมทั้งสามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.01$) โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนภายหลังจากการนำกิจกรรมไปทดลองใช้มีมากกว่า ก่อนการนำกิจกรรมไปทดลองใช้ทั้งในภาพรวมและในมิติย่อยทั้ง 4 ด้าน

This research was aimed to 1) Study Healthy Green and Happiness Community model of Ban Kao Payon, Tambon Kokmo; Ban Dong pikul, Tambon Klangdong and Ban Kao Keephoi, Tambon Kao Keephoi, Amphur Taptam, Uthai Thani Province. and 2) Develop the Healthy Green and Happiness Community model of Ban Kao Keephoi, Tambon Kao Keephoi , Amphur Taptam, Uthai Thani Province.

For studying of the Healthy Green and Happiness Community, qualitative research was conducted by using in-depth interview for a lesson learned for those 3 communities. The 4 principal contents were covered as 1) the content of human life style in the community, 2) relative structural characteristics of community composition, 3) grouping for problem-solving for people in the community and 4) ways to develop the healthy green and happiness community. People who provided information consisted of Tambon public health officers, village public health volunteers, village leaders, leaders of local administration and group leaders in the community by specific sampling. Research tools used included interview guide and content analysis.

For developing the Healthy Green and Happiness Community model of Ban Kao Keephoi, Tambon Kao Keephoi, Amphur Taptam, Uthai Thani Province, both qualitative and quantitative research were conducted. The Healthy Green and Happiness Community model of Ban Kao Keephoi, Tambon Kokmo and Ban Dongpikul, Tambon Nongklangdong which were the pilot communities was carried out for a test community which was Ban Kao Keephoi, Amphur Thapthan, Uthai Thani Province. The differences in the healthy green and happiness between before and after using the model was compared in both overall and minor views, which consisted of body, mental, social and mind dimensions. The target people in this research were 153, who were more than 15 years old. The research tools used were questionnaire and interview guide. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results showed that the healthy green and happiness community model of Ban Kao Payom, Tambon Kokmo and Ban Dongpikul, Tambon Nongklangdong were similar in a points which were 1) participation of group activities of people in the community, 2) grouping for problem solving of people in the community, 3) regular meeting and communication, 4) funding support from local administration, 5) academic support from government, 6) community learning center, 7) cultivation of safe rice and vegetables for self-consumption, 8) continuous exercise activities in the community and 9) group leader having a regular knowledge exchange with outside community. For the healthy green and happiness community model of Ban Kao Keephoi, Tambon Kao Keephoi, Amphur Thapthan, it was found that it had a similar model to the pilot community except that 1) cultivation of safe rice and vegetables for self-consumption, 2) continuous exercise activities in the community and 3) group leader having a regular knowledge exchange with outside community. Therefore, researcher brought these 3 activities to apply in the Ban Kao Keephoi community and the results showed that the mean healthy green and happiness community of Ban Kao Keephoi before and after the application was significantly difference ($p < 0.01$) for those 3 activities. The mean of healthy green and happiness community of people after applying the activities was higher than before the application for overall and minor views for all dimensions.